

PROLOOG

‘Ik was net even duizelig,’ zei Tom. Hij had zich laten terugzakken uit het groepje renners en hield zich met één hand vast aan het portier, aan de kant waar ik zat. Achter het stuur van de ploegleidersauto met daarop de reservefietsen zat zijn trainer, die het raampje naar beneden had laten zakken.

We reden die januaridag door het heuvelachtige achterland van Alicante, aan de Spaanse Middellandse Zee. Dit was het grote trainingskamp van Jumbo-Visma en Tom was de grote aanwinst. Hij was de voorbije jaren drie keer op het podium van een grote ronde geëindigd – in 2017 had hij zijn grootste triomf gevierd: de eindzege van de Giro. Na de transfer van Sunweb naar Jumbo-Visma in de zomer waren de trainers en coaches bij zijn nieuwe ploeg er na het eerste trainingskamp, een maand eerder, van overtuigd geraakt dat Tom in 2020 de Tour de France zou kunnen gaan winnen. Zo goed waren de trainingswaardes geweest die hij toen in Girona, een paar honderd kilometer ten noorden van Alicante, op die ene dag had laten zien.

‘Ik kijk het nog even aan.’

‘Is je beeld scherp?’ Mathieu Heijboer was sinds een paar maanden zijn trainer en tevens *head of performance* van de Nederlandse wielerploeg.

‘Ja.’

‘Maar als je het niet vertrouwt, dan stop je, hè?’

‘Ja. Ja.’

Tom liet het portier weer los en ging op de pedalen staan. Hij reed weer voor ons uit, richting de teamgenoten die al aan een korte beklimming waren begonnen. Toen we een paar minuten later door een doodstil dorpje reden zagen we dat hij zich weer had laten terugzakken. We stopten net buiten het dorp op een kruispunt. Er was toch niemand. Het rook er naar haardvuur.

‘Ik was even licht in mijn hoofd.’ Hij was afgestapt en leunde op zijn fiets. ‘*Whap-whap*. Mijn ademhaling schoot omhoog.’ Zijn trainer stond naast hem. ‘Ik heb ook geen hartslagmeter. Die deed het niet.’

‘Moet je ook niet naar kijken. Wil je achter in de auto?’

‘Nee, nee, het gaat.’

‘Wil je hangen aan de auto?’

‘Nee, ik rij wel.’

Voorzichtig klom Tom weer op zijn fiets en vervolgde zijn route. Zijn teamgenoten waren allang uit het zicht verdwenen. ‘Ik wilde hem vooral even in de ogen kijken,’ zei zijn trainer van achter het stuur toen we weer op gang waren. Als hij het niet had vertrouwd, had hij hem gesommeerd achterin te gaan zitten. In mijn notitieboek schreef ik: *de kampioen fietst nu alleen voor ons – met al die gedachtes*.

De auto kwam weer langs. Tom keek naar binnen. Het raampje zoefde opnieuw naar beneden. ‘Zakt het?’

‘Ja, ietsjes. Geen zorgen. Het gaat wel. Mijn ademhaling heb ik nu beter onder controle.’

De auto remde iets af, Tom schoot voor ons weg, zette de afdaling in en sneed de bochten scherp aan. ‘Wat een fan-

tastische atleet is het toch,' zei zijn trainer zonder me aan te kijken, en na een korte stilte: 'Het komt natuurlijk wel ergens door, dat gevoel. Dit komt niet uit de lucht vallen.'

Het lichte gevoel in Toms hoofd bleek een aankondiging. Een paar dagen nadat ik het trainingskamp had verlaten, brak Tom zijn training af, verliet de ploeg en vloog terug naar huis. Het ging toen al niet goed met hem. De jongen uit Maastricht die in mei 2017 aan de vooravond van zijn eindoverwinning via Twitter persoonlijke berichten kreeg toegestuurd van Lance Armstrong en Alberto Contador, die hem aanmoedigden en tips gaven voor de beslissende tijdrit naar Milaan, die jongen was in verwarring geraakt.

Ik volgde Tom van nabij in de drie jaar dat ik aan *Het plan* werkte, een boek over de wielerploeg van Jumbo-Visma. Het bleken precies de laatste drie seizoenen van Toms carrière. We spraken elkaar die jaren uitvoerig. De overgang van Sunweb naar Jumbo-Visma in het najaar van 2019 had een keerpunt kunnen zijn. Dat was voor beide partijen het uitgangspunt geweest. Bij Jumbo-Visma zou Tom aan de top kunnen terugkeren en Jumbo-Visma zou aan de hand van Tom de laatste stap naar de absolute top gaan zetten: winst in de Tour de France, niets minder dan dat was het doel.

Ik wist veel maar, zo bleek een aantal jaren later, lang niet alles. Ik wist niet dat Tom zich al vanaf het prille begin van zijn carrière 'te gast' had gevoeld in het wielerpeloton. Een renner die, hoe goed hij ook was, hoe gedreven en geconcentreerd ook, zich steeds afvroeg hoe hij zich moest verhouden tot de wereld waarin hij zich begaf.

Ruim twee jaar na die duizeligheid in Alicante vertelde hij mij dat hij had besloten aan het einde van het seizoen

2022 te stoppen met wielrennen. Op de terugweg vanuit Italië, nadat hij vroegtijdig uit zijn geliefde Giro was gestapt, vroeg hij het mij vooral voor me te houden. De officiële, publieke bekendmaking van zijn besluit zou later volgen.

Hij was eenendertig jaar, het wielerven moe.

DEEL 1

Lulletje rozenwater

Tom is op een deelscooter vanaf het Centraal Station van Amsterdam, waar hij met de trein uit Maastricht aankwam, naar het terras gereden waar we hebben afgesproken. Toen we hier aan de kade een paar maanden geleden voor het eerst in alle openheid over zijn leven als wielprof spraken, weigerden daarna alle scooters in de omgeving nog dienst. Hij kon ze met geen mogelijkheid *unlocken* of opstarten. Er zat wat hem betreft niks anders op dan zich vanaf het terras rennend naar de uitgeverij te reppen waar we het contract voor dit boek zouden gaan tekenen.

Ik reed die middag op mijn stadsfiets, waar hevig piepende geluiden uit kwamen, en moest vaart maken om Tom bij te houden. Hij slalomde over voet- en fietspaden en trok die lentedag aardig wat bekijks op de Kinkerstraat. Het interesseerde hem geen bal. ‘Ik vind dit gewoon leuk!’ riep hij tijdens zijn draf richting het Museumplein. Nu zitten we op diezelfde plek weer tegenover elkaar aan een houten tafel op het terras dat grenst aan de vaart. Even verderop het appartement dat Tom afgelopen winter kocht. De zomer waarin we samen op pad zijn geweest loopt op z'n einde.

Tom reist af en toe op en neer van en naar Maastricht. Hij geniet van de sfeer in Amsterdam, maar het is niet zo – hij benadrukt het maar even – dat hij, het carnavalskind dat

op zondag 11 november 1990 werd geboren als oudste zoon van Erna Burg en John Dumoulin, ooit Limburg zal gaan verlaten. Amsterdam voelt op dit moment vooral als vakantie. Een van zijn zusjes woont er ook. Toen hij kortgeleden in een bistro annex wijnbar annex restaurant uit eten was met haar en zijn andere zus, Nina en Simone ('Mijn ouders deden er altijd een beetje vaag over: "*We vonden het gewoon twee leuke namen.*"'), vertelden ze hem dat ze blij waren. Na al die tijd waarin hij vaak meer dan 150 dagen per jaar in het buitenland zat en over zo'n beetje de hele wereld koersen had gereden, hadden ze het gevoel dat ze hun broer weer terug hadden. Logisch dat hij nu opgewekt kijkt. Zij kregen hem pas 'terug' toen hij in staat was geweest zichzelf te ontworstelen aan het wielrennen en de rust die daarvoor nodig was vond hij pas toen hij was gestopt. Zonder fiets kon hij proberen zichzelf terug te vinden. En daar lijkt hij, zo te zien, aardig in te slagen.

Zijn lach is breed vandaag. Aan het einde van de middag is hij van plan nog een paar rondjes door het Vondelpark te rennen, omdat er binnenkort een halve marathon op het programma staat. Fysieke uitdagingen blijven er altijd. Zijn rugzak met hardloopgerei staat naast hem op de grond. De sponsorsporen van zijn laatste werkgever zijn nog zichtbaar. Het is iets langer dan een jaar geleden dat hij in Baskenland zijn laatste internationale wedstrijd reed.

'Mis je het wielrennen?'

'Nog geen moment.'

Weer die grijns op zijn gezicht. Dit leven bevalt hem goed, al vindt hij dat ook gek. Hij heeft ook heel erg van het avontuur genoten, zoals hij zijn wielercarrière omschrijft, maar het leven van die paar profs die de dienst uitmaken in de

absolute wereldtop – waartoe hij een aantal jaren behoorde – is in hoog tempo geëvolueerd. Wielrennen is een sport voor monniken geworden, voor die paar atleten die in afzondering kunnen bestaan, die minutieus de gedetailleerde trainingsprogramma's kunnen volgen, die elke dag met de kippen op stok gaan, zich per jaar misschien twee uitspattingen veroorloven (een pizza! een glas wijn!), die dagelijks door trainers en coaches gemonitord worden, die dag in, dag uit hun eten op de gram nauwkeurig willen afwegen om maar geen ons vet te veel te wegen. 'Het wielrennen zoals het nu is past niet meer bij wie ik ben en het past ook niet meer bij wie ik wil zijn.'

Ik vraag of het hem inmiddels duidelijker is geworden wie hij dan precies wil zijn. Hij knikt. Hij is nu iemand die geïnteresseerd is in anderen en in zichzelf. 'Vroeger was ik alleen maar geïnteresseerd in hoe ik een betere wielrenner kon worden. Nu wil ik erachter komen hoe ik in het leven wil staan. Hoe wil ik zijn voor anderen?'

De bestelling komt door. Twee broodjes met kip en twee koffie. Als de serveerster naar een andere houten buitentafel is vertrokken, volgt er een zucht van opluchting. Hij laat zijn schouders zakken. 'Weet je, ik heb gewoon weer energie. Als we hier zitten merk ik dat ik echt hiér ben. Ik heb geen andere gedachtes, er is geen training van morgen, er is geen rottraining van gisteren. Ik ben fris en fit. Ik bén er. Ik geniet van het mooie weer en hoe leuk het is hier aan het water te lunchen.'

'Dus je vindt jezelf nu gewoon een leuker persoon dan toen je renner was?'

'Ja,' zegt hij vastberaden vanachter zijn zonnebril. 'Het is allemaal heel bijzonder geweest. Ik ben door het wielren-

nen weerbaarder geworden. Maar het valt gewoon niet te ontkennen: ik voel me nu vrijer. Ik was de laatste seizoenen niet alleen de controle over mijn carrière kwijt, maar ook over mijn leven. Omdat die carrière zo'n groot deel van mij uitmaakte. Ik was die autonomie vóllédig kwijt. En die heb ik nu weer terug. Ik kan weer mijn eigen keuzes maken.'

Een paar weken eerder zaten we met zijn ouders aan tafel in de keuken van zijn ouderlijk huis, net buiten het centrum van Maastricht. We dronken koffie, aten kersenvlaai en bladerden door een stapel ordners. Zijn moeder legde de eerste wedstrijden van Tom puntgaaf vast met foto's, zelfgemaakte onderschriften en verslagen, stukjes uit het clubblad van Bergklimmers, zijn eerste vereniging. Het was dertien maanden geleden dat hij zijn laatste koers als beroepsrenner had gereden.

Zijn ouders hadden de doorzichtige opbergbakken met wielershirts, petjes en bidons in de woonkamer opgesteld. Tom had er alleen geen behoefte aan alles te openen en te bekijken. Toen zijn moeder een oud interview op tafel legde en het naar hem toe schoof, zei ze het zo frappant te vinden wat hij daarin allemaal vertelde. 'Mijn dagen als vrijbouter zijn geteld.' Dat stond er boven het artikel.

Tom pakte het stuk niet op, wilde zijn eigen woorden niet teruglezen. Alsof hij ze wantrouwde. Hij legde zijn moeder uit dat het precies hetzelfde was als laatst met dat filmpje dat de fietsfabrikant had gemaakt waarmee hij een betaald ambassadeurschap was aangegaan. Dat promofilmje met de oude beelden van de jonge Tom aan het parcours van de Amstel Gold Race bekeek hij ook pas nadat hij er veel positieve reacties op had gekregen. 'Eerder durfde ik niet te

kijken. En nu heb ik het nog steeds niet helemaal gekeken. Ik zou wel eens willen weten hoe jullie dat vinden, als zo'n filmpje over jullie gemaakt zou zijn. Ja, voor jullie is het nu lekker makkelijk praten allemaal.' Zijn moeder heeft alle interviews, alle spullen, bewaard zodat hij ze ooit nog kan bekijken, zei ze tegen hem. 'Daar ben ik je echt dankbaar voor,' stelde Tom haar gerust, 'maar ergens over twintig jaar ga ik er misschien eens doorheen.'

Ze diepte op zeker moment de herinnering op aan de helikopters die op de ochtenden van de Amstel Gold Race op het grasveldje landden dat min of meer aan de overkant van hun huis ligt, de plek waar Tom vroeger met zijn vrienden speelde. Het was eigenlijk meer een militair oefenveld, onderdeel van de kazerne die aan de overkant van de weg lag. Met hun nog magere lijven wurmden ze zich tussen de spijlen van het hek door om – als het gras weer eens was gemaaid – op dat braakliggende stuk grond te voetballen.

Op die aprilochtend van de enige Nederlandse wielerklassieker stegen de helikopters met flink kabaal op vanaf dat terrein, met aan boord de camerateams die de koers vanuit de lucht filmde waardoor de televisiekijker die middag het landschap kon zien waar de renners zich een weg doorheen baanden in een poging als eerste aan de streep te komen op de Kanaaldijk, vlak aan de oever van de Maas, vlak bij de straat waar de familie Dumoulin woonde.

Op de enige Nederlandse wielierzondag die internationaal van belang was, gonsde het toen van de activiteit rondom het huis van Dumoulin. De artikelen in de krant hadden de familie er attent op gemaakt dat het peloton in aantocht was en op de zondag vanaf de Markt in Maastricht van start zou gaan. 'Ik hoorde dan van papa en mama dat

het morgen weer de dag van de koers was.’

Hij heeft een filmpje op zijn telefoon met die oude beelden. Tom aan het parcours, een klein jochie, eind jaren negentig van de vorige eeuw. Hij weet nog waar het ongeveer geweest moet zijn, waar hij stond te kijken. ‘Weet je waar de Sint-Pietersberg ligt? Nou, onder aan die heuvel is een vijfsprong. Bij het grote huis van André Rieu reden de renners omhoog en beklommen dan de Zonneberg, een heel smal klein kutweggetje. Daar kom je die Sint-Pieter naar beneden gedenderd en als je op die vijfsprong rechtdoor zou gaan kom je in de straat van ons huis aan. En hier, zie je? Dat ben ik, met dat rode jasje aan. Kijk! En dat, dat is mijn zusje, Nina.’

Hij noemt het een magisch moment: de renners, ze komen eraan! Aangekondigd door een batterij aan politiemotoren, juryleden en fotografen, het *thwok-chop-thwok-chop*-geluid van de helikopters die boven de koplopers vlogen en natuurlijk het geclaxonneer van de auto’s met sponsors en officials. Hij kreeg het gevoel onderdeel te zijn van een groter geheel. ‘Ik wist niks van fietsen, maar wauw, hoe hard die mannen gingen. Ze kwamen echt voorbij gejaagd.’

De volgende dag op school was alles weer normaal, de opwinding verdwenen. De rechtstreekse uitzending van Luik-Bastenaken-Luik die de week erna volgde, keek hij niet. Maar toch. Toch móet ergens op een van die dagen van de Amstel Gold Race dat zaadje zijn geplant, denkt hij. Een zaadje dat zei: dit is gaaf, dit kan wel wat voor mij zijn, ooit. Een van die helden worden waar anderen naar staan te kijken.